

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ ΣΤ' ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΓΚΙΛΝΤΙΖ

(Μιά αφήγηση του μακαρίτη Λουράγκα, ξαναζωντανεμένη από έναν παλιό μαθητή του και φίλο).

Ήταν ένα κολοκαϊρικό βράδυ καθισμένος στο Δημοτικό καφενείο τ' Αργοστολίου ο άδεχαστος Μάετρος μας ο μακαρίτης Διονυσάκης Λουράγκας, μās διηγόταν τις περιπέτειες του Έλληνικού Μελοδράματος, με το συναρπαστικό εκείνο ύφος του, τό γομάτο ζωντάνια και χιούμορ.

—Έ, λοιπόν, γυρίζει και μās λέει σ'ε μιά στιγμή, όλα τούτα πού σās είπα, δέν είναι τίποτα μπροστά σ'τό κάζο πού πάσαμε στην παράσταση πού δωσε τό Έλληνικό Μελοδράμα σ'τ' ανάκτορο του Γκιλντιζ, μπροστά σ'τό Σουλτάνο 'Αβουλ Χαμίτ, όταν είχαμε πάει τουργε στην Πόλη. 'Ακουστε λοιπόν να σās διηγηθώ αυτή την ιστορία, γιατί δείξει τόν κόπο...

Ένα πρωί, έκει πού καθόμουνα σ'τό χώλ του ξενοδοχείου όπου έμενα, κι έσπεκτόμουνα πώς διάολο θά τά φέρνωμε βόλτα με τις αναπαράξιες πού μās ήδερναι, να σου και βλέπω ένα Τουρκο παλατιανό να έρχεται πρós τό μέρος μου, μαζί με τόν ξενόδοχο. 'Αφού με χαιρέτησε μ' ένα βαθό τεμενά, με ρώτησε αν ήθελα να δώσω μιά παράσταση με τό μελοδράμα, μπρός σ'τό Σουλτάνο, βερβαιώνοντάς με πώς ή άμοιβή μας θά ήταν πλουσιόπλορη. Φυσικά δέχτηκα με μεγάλη προθυμία την άναπάντοχη και σωτήρια για τά οικονομικά μας πρόταση του, και, χωρίς να τά πολυλογάμε, την άλλη μέρα κουβαληθήκαμε, εγώ, ό θίσασος κι ή όρχήστρα, σ'τό Σουλτανικό παλάτι. Στην πόρτα όμως μās σταμάτησε ό καπούματσας, ό άρχιπορτιέρης.

—Θά βγάλετε τά καπέλλα σας, μās είπε, και θά φορέσετε φέσια!

—Μά έμεις θά μείνουμε ξεκούφοιοι στην παράσταση, τού άποκρίθηκα μέσο του ντραγουμιάνου.

—Και στην παράσταση πρέπει να φοράτε φέσια, μās είπε με ζωηρό τόνο ο Γιαβέρης—άσπιστής του Σουλτάνου—πού μās έκανε και τόν ξεναό. Χωρίς φέσι δέ μπορείτε να παρουσιαστείτε μπροστά σ'τό Σουλτάνο.

Τι να κάνουμε, φορέσαμε όλοι σερνικιοί και θηλυκοί τά φέσια πού μās έδωσαν, κρατώντας με πολύ κόπο τά γέλια πού μās έπιγναι, καθώς βλέπαμε διχονόναχ τό φεσόφορεμά μας μά και τό κομικό θέαμα πού παρουσιάζαμε: γιατί άλλουνο τό φέσι τού έρχότανε στενό κι άλλουνο τό περτε ως τ' άφτιά.

Τέλος πάντων μās μπάσανε, μασκαρεμένους έτσι, σ'τη μεγάλη αίθουσα τού παλατιού, όπου θά δινόταν ή παράσταση. 'Η όπερα πού είχαμε διαλέξει για να παίξουμε ήταν ή ε'Αίντας. 'Εννοείται πώς θά παίξαμε χωρίς σκηνικά, και μόνο οι ήθοιοι θά φοροδσαν τά κουστούμια... και τά φέσια! 'Αφού λοιπόν έτοιμαστήκαμε, καθήσαμε και περιμέναμε να ρθει ό Σουλτάνος, πού μās έδωσαν να καταλάβουμε ότι έκει πίσω ήταν κρυμμένες οι γυναίκες του σουλτανικού χαρεμιού, πού είχαν έρθει για να παρακολουθήσουν κι αυτές,

άδρατες από μās την παράσταση. 'Όπου σ'ε μιά στιγμή, όλο αυτό τό σούσουρο σταμάτησε άπότομα.

—Τό νού σας, είπα σ'τους άλλους, φαίνεται πώς έρχεται ό Σουλτάνος.

'Όλοι τότε έτοιμαστήκαμε να όποκλιθοίμε μπροστά σ'τό μεγάλο Πατισάχ. Μά ναί! αυτός δέ φαινόταν πουθενά. Σε λίγο όμως να σου και φτάνει τρέχοντας ό άρχιτραγουμιάνος.

—'Εμπρός άρχιστε, μās φώναξε, τί περιμένετε;

—Μά, τού άποκρίθηκα, πώς ν' άρχίσουμε άφού δέν ήρθε άκόμα ό Σουλτάνος;

—Τι λές, εφέντη μου! 'Ο Σουλτάνος έχει έρθει εδώ και τόση ώρα, και περιμένει ν' άρχίσετε. Είναι καθισμένος πίσω άπό κείνο τό καφάσι, γιατί δέν πρέπει να τόν άντικρύσουν μάτια γκιαούρηδων!...

'Εκείνη άκριβώς τη στιγμή, ένα ήχηρότατο σουλτανικό γουργούλιασμα ναργιλέ, πού άκούστηκε πίσω άπό τό καφάσι «βεβαίονα τού λόγου τό άσφαλέ!»

'Ετσι λοιπόν, όστερ' άπ' αυτή την έξήγηση, πήραμε τις θέσεις μας, κι άτακάραση την εισαγωγή της όπερας. Μόλις όμως προφτάσαμε να παίξουμε τις πρώτες μελωδίες, να σου πάλι κι έρχεται τρέχοντας και ξεφουσιώντας ό άρχιτραγουμιάνος:

—Τι κάνεις αυτό, γκιαούρ Μάετρο! μου φώναξε κατακόκκινος άπό τό θυμό του. Τολμάς και γυρίζεις τις πλάτες σου σ'τόν πολυχρομένο μας Πατισάχ; Μπίτι σεβασιό και ντροπή δέν έχεις; 'Ο άφέντης μου είναι έξω φρονών για τό φέριμό σου!

Κόκκαλο εγώ! Ποτέ δέ θά μπορούσα να φανταστώ, πώς παίρνοντας την καθιερωμένη θέση τού μάετρού —με τις πλάτες θηλαδι ήυοριμένες πρós τό κοινό—θά έκανα τό άνόσιο έγκλημα να προσβάλω τό έσο πρόσωπο τού Πατισάχ. Τι να κάμω. 'Εξήγησα δέ μπορούσα πειστικότερα σ'τόν άρχιτραγουμιάνο τό γιατί γύρισα τις πλάτες μου σ'τό Σουλτάνο, χωρίς να χω κομιά πρόθεση να τόν προσβάλω, τού είπα να τόν παρακαλέσει εκ μέρους μου να με συχωρέσει για αυτή την άκούσια άπρέπεια μου, κι άφού τέλος πάντων τακτοποιήθηκε αυτό τό έπεισόδιο, πήρα μιά πλάγια θέση όστε να μη γυρίζω τις πλάτες μου πρós τό καφάσι και ξανατάκισα την εισαγωγή. Καθώς λοιπόν προχωρούσε, όμαλά πιά, ή παράσταση, άκουα να μās συνοδούουν σε κανονικό μακρόσυρτο ρυθμό, τά ήχητέρα γουργουριτά τού ναργιλέ τού καλοζωισμένου Πατισάχ, πού πλούτιζαν, με τό ιδιαιτερο ήχητικό τέμπο τους, την αναγκαστικά φτωχή σ'ε δργανα ήχητόταμας.

—Δόξα σοι ό 'Αλλάχ! σκεφάόμουνα, φαίνεται πώς ό Σουλτάνος είναι ευχαριστιμένος.

—'Αμ' δέ! Δέν είχαμε φτάσει ούτε σ'τά μισά της πρώτης πράξης, πού να σου πάλι κι έρχεται λαχανιασμένος ό άρχιτραγουμιάνος:

—Πάψετε! μās φώναξε. Να παίξετε τίποτ' άλλο, γιατί αυτό πού παίζετε τώρα δέν άρέσει σ'τόν Πατισάχ!

Κόκκαλο έμεις! Και τώρα, τι να κάνουμε; 'Αναγκαστήκαμε, θελοντάς και μη, να καθαιρέσοίμε την ε'Αίντας, και να βάλουμε σ'τη θέση της την κ'άρμεν με την έλπίδα πώς αυτή θ' έδρεσε περσότερο σ'τό δύσκολο

ΣΤ' ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΓΚΙΑΝΤΙΖ

Πατισάχ. Ένοείται πώς μη προβλέποντας το φιάσκο της Άινας, δέν είχαμε προνοήσει νά φέρουμε τα κουστούμια της Κάρμεν. Έτσι οι ήθσοιοι θά παίξαν την Κάρμεν φορτώντας τά άρχαϊκά αϊγυπτιακά κουστούμια της Άινας... και τά φέσια!...

Μά γιά κακή μας τύχη, τά άκατανίκητα ώς τώρα θιγλήγτρα της διαολωμένης και ξελογώστρας αυτής ταίγνιας, δέν κατάφεραν νά ηγηγούν τον τόσο δύσκολο στό γουστο του Πατισάχ' γι αυτό νά σου πάλι κι άριβάρει ο άρχιντραγουμάνος γκαρίζοντας :
—Παίχτε τίποτα άλλο, γιαι δέν άρέσει ουτε αυτό στον Πατισάχ'!

Έ, αυτό πιά ήταν από τ' άγραφα! Μάς ανέβηκε τό αίμα στό κεφάλι, κι οι πιό θερμώσιμοι άρχισαν νά βλαστημάνε μουμεουριστά και τόν Πατισάχ' και την κακή μας μοίρα, πού μάς έβριζε στό νόχια του.

—Άκου, μάετρο, μου είπαν τότε μερικοί πειραγμένοι, άφοδ δέν άρέσουμε νά σκηωθοιμε νά φύγοιμε.

Έγώ όμως, άφοδ τούς καταπράυνα, έκαμα ένα μικρό συμβούλιο μεταξύ μας γιά ν' άποφασίσοιμε «περί του πρακτέου». Ρωτάω τό φρονιμητό άν είχε φέρι τις πάρτες καμιάς άλλης άπερας, και βρίσκοιμε ότι μόνο τις πάρτες από τόν «Υποφήφιο βουλευτή» του μακαριτή Κερκυραίου συνθέτη Ξύνθη είχαμε άκόμα μαζί μας. Τι νά κάναμε; Άποφασίσαμε νά παίξοιμε κι αυτή την κομηκή άπερα, κι άν δέν άρεσε, θά παίρναμε τά βρεμμένα μας και θά φύγοιμα. Έτσι λοιπόν, φορτώντας πάντα τά κουστούμια της Άινας... και τά φέσια, βάλαμε έμπρός, μέ μεγάλο χτυποκάρδι, τόν 'Υποφήφιο βουλευτή.

Τέλειωσε ή πρώτη πράξη, μπήκαμε στη δεύτερη κι ο άρχιντραγουμάνος δέ φάνηκε: «Καλό σημάδι!» σκέφτηκε. Τέλος πάντων τελειώσαμε όλη την άπερα και μέ μεγάλη μας έκπληξη και χαρά, άκούσαμε ν' άντηχεί πίσω από τό καθάσι ένα βροντερό «Άφεριμ, άφεριμ!» πού μάς διαβεβαίωσε γιά την πλήρη ικανοποίηση του Πατισάχ'.

Σέ λίγο έρχεται κι ο άρχιντραγουμάνος, μά τούτη τη φορά τό πρόσωπό του έλαμπε από τη χαρά του :

—Άφεριμ, έφέντη μάετρο, μου λέει, τώρα μάλιστα τούτη ή άπερα άρεσε πούλόν στον πολυχρονομένο μας Πατισάχ'!... Γι' αυτό σάς διατάζει νά την ξαναπαίξετε!...

—Τώρα άμέσως; τότε ρώτησα κατάπληχτος. Άδύνατο, είμαστε κατατασκιωμένοι άπ' την κόουραση. Πές στό Σουλτάνο ότι θά την ξαναπαίξοιμε εύχαριστάς, όμως μιάν άλλη μέρα.

Πάει στό Σουλτάνο, και σέ λίγο ξαναγυρίζει και μου λέει :

—Ο πολυχρονομένος μας, έπιμένας και διατάζει νά παίξετε την άπερα πάλι, κι' άμέσως μάλιστα! Ντροπή, λέει, γκαϊούρηδες, νά λέτε πώς κούραστηκατε. Οι μουεζινβές μας μπορούν νά τραγουδάνε όλημερίς συνέχεια χωρίς νά κούραστούν.

Τι νά κάνοιμε; Μπλέξαμε, μπλέξαμε! Ξαναπαίξαμε λοιπόν τόν 'Υποφήφιο βουλευτή, μέ κάμποσες έννοείται άβασίες, κι άφοδ τελειώσαμε, περμύναμε, ξεθεωμένοι πιά άπ' την κόουραση, νά ίδωμε τι άλλο κακό θά μάς έσπότερη ή μοίρα μας. Όπου, νά σου

πάλι ο άρχιντραγουμάνος, συνοδευόμενος όμως αυτή τη φορά κι από τό Γιαβέρη. Λέγοντάς μας λοιπόν ένα σωρό άφεριμς, μου παραβεί ένα κολοφοουκωμένο σακκούλακι γιομάτο λίρες.

—Πάρ' τό έφέντη μάετρο, μου λέει, σοδ τό δίνει ο Πατισάχ', γιαι πολύ εύχαριστήθηκε μέ την παράστασή σου. Άίντε χαλάλι σας νά νοι!» Και μου καίμε ένα βαβύτατο ντεμενά, γιομάτο σημια.

Πήρα κι έγω τό σακκούλακι κατενθουσιασμένος, γιαι τό ξεθεωμάς μας άμοίφητικα τόσο πλουσιπάροχα, κι άφοδ μαζέψαμε τά πράγματά μας, κινήσαμε νά φύγοιμε.

Τότε μέ πληοιάζει ο άρχιντραγουμάνος και μου λέει:

—Έφεριε, έφέντη μάετρο. έδώ συνηθίζουν νά δίνουν ένα μπαξιό στον άρχιντραγουμάνο, σοσι έρχουνοι νά διασκεδάσουν τό Σουλτάνο.

—Και τι μπαξιό πρέπει νά σοδ δώσω; τότε ρώτησα μ' ένα κακό προαισθημα.

—Δώσε τρεις λίρες, γιά τό χατήρι σου! Μοδ άποκρίθηκε μ' ένα ύποχρεωτικώτατο ντεμενά.

Τι νά κάμο, τού τις έβουα; μά πριν προφτάσω νά ξαναδώσω τό σακκούλι, νά σου και μέ διτλαρώνει ο Γιαβέρης:

—Έφέντη μάετρο, μου λέει έπιμημητικά, έδωσες πέντε λίρες σ' αυτόν τόν σκόλο, και σ' έμένα, τό Γιαβέρη του Πατισάχ', δέ δίνεις τίποτα;

—Τι λές, άφέντη μου, τού λέω τρέμοντας από τό κακό μου, τρεις λίρες τού έβουα μόνο.

—Ντροπή, μου λέει, νά θες νά μέ γελάσεις, έφέντη μάετρο, πέντε τού βουσε, τις είδα μέ τά μάτια μου! Έμένα λοιπόν πρέπει νά δώσεις δέκα!

Φίδια φραγκωκόρ μέ ζώσανε; τι νά κάνο όμως;

Τού βουα δέκα λίρες, γιά νά ξεγνοιάσω μιά και καλή. Μά ότι κάναμε νά διαβοδιμε την πόρτα της αθουσας, νά σου και μου κόβει τό δρόμο ο Κισλάραγας, ο άρχιμυνοχός, καθώς μου συστήθηκε ο ίδιος. Αυτός είχε πιά άπότομοις τρόπους:

—Μαξίς! Μοδ λέει, άπλώνοντάς μου άπαιτητικά τό χέρι του. Έγώ τά είχα χάσει πιά. Έσσαρες τζοχανταραίοι, ήρθαν και στάθηκαν μπροστά μου άπειλητικό. Γόρια νά φωνάξω τόν άρχιντραγουμάνο ή τό Γιαβέρη γιά νά μέ βοηθήσουν νά βγω από τη δύσκολη τούτη θέση, μά να! Είχαν εξαφανιστεί και οι δυό τους, άφίνοντάς μας μόνους στό έλεος του κισλάραγα, σκόπημα άσφαλώς. Σέ ποιόν νά διαμαρτυρηθώιμε; Ό μόνος τρόπος γιά νά γλυτώσοιμε, ήταν νά τού δώσω κι αούτουνο μερικές λίρες γιά νά τις μοιραστεί μέ τούς τζοχανταραίους. Έτσι μόνο μάς άφησαν νά περάσοιμε. Μόλις όμως είπαμε: «Δόξα σοι ο Θεός, γλυτώσαμε πιά!» νά σου πάλι «Παναγία βόθθαλις! Ένας άλλος παλατιανός, χρυσοφορημένος, πελώριος, πληθωρικός, μέ μιά φάτσα χοιρινή, μάς φτάνει τρέχοντας και μ' άρπάζει από τό μπράτσο άπότομα:

Έ! Έφέντη, μου λέει άγριεμένος, είμαι ο μπαρμπέρμπασης. Έγώ κοούφω τόν πολυχρονομένο μας Πατισάχ' γιά νά ρθει στην παράστασή σας. Θέλω τό μπαξιό μου!...

Τέλος πάντων τού δωσα κι αούτουνο τό μπαξιό του, και, βλαστημώντας όλη έτούτη τη ληστρική παλατιανή Ιεραρχία, φτάσαμε στην κεντρική πόλη τού πα-

ΣΤ' ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΓΚΙΛΝΤΙΖ

λατιού. Έκει όμως μάς τά στησε ό κάπουμπασης, ό άρχιπορτιέρης:

—«Μπαίσι!...» Μας έλεπε σέ τόνο πού δέν έπιδειχόταν άντίρρηση.

—Βρέ άμάν! Βρέ μάς άδειασαν όλλιο πριν άπό σένα τό σακκούλι! Τίποτα αυτός, τό χαβά του: «Μπαίσι, είδημή δέ σάς δίνω τά καπέλλα σας ούτε σάς άνοίγω τήν πόρτα!» Και μιλώντας μας έτοι μάς άρπαζε και τά φέσια από τά κεφάλια μας.

—Δός του μαέστρο, κι αύτουνοβ τό μπαξίσι του, νά γλυτώσουμε καμμιά φορά από δω μέσα! Μου φώναζαν οι όλλιο άναχαχτισμένοι.

Τού δώσα λοιπόν κι' αύτουνοβ πέντε λίρες, τόσες μάς γύρεψε άπαζάρευτες, και τέλος πάντων διαβήκαμε τήν πόλη και βρεθήκαμε στό δρόμο. Έκει βγάλαμε τό όχι μας, ξεσπώντας σ' ένα σωρό βρισίες και βλαστήμιες, καλοδιαλεγμένες μέσα από τό πλούσιο όβρεολόγιο του μελοδραματικού μας ρεπερτόριου και διαλοστελνοντας όλο τό πολάτι του Γκιλντίζ, μαζί μέ τόν πολυχρονομένο του άφέντη, και τό χρυσοφορέμένο σκυλολόι του, πού μάς άδειασε τό σακκούλι. Στ' άναμεταξύ είχαν μαζευτεί γύρωθί μας ένα μπουλούκι από ζητιάνους, πού είχαν κι αύτοι μυριστεί τό ψητό, και μ' άπλωμένα τά χέρια μάς γύρευαν έλεημοσύνη, κάνοντας ένα διαλεμένο σαματά μέ τίς κλαψιρικές φωνές τους.

—Άμετε στό διάολο κι έσειζ! Τούς λέω σέ μά στιγμή έξω φρενών από τό θυμό μου, τι νά σάς δώσα, μαρέ, πού μάς ληστέψανε οι άφεντιάδες σας: Όριστε τι μάς άπόμεινε από τό σημερινό μας έμπόριο! Και πιάνοντας τό σακκούλακι από τήν όκηρ του, τό τίναξα δυό τρεις φορές, κουδουνίζοντας τις πέντε έξη λίρες πού μάς είχαν άπομεινει. Όπου, πριν προφτάσω καλά-καλά ν' άνανοηθώ, χυμάει σάν άστραπή ένας ζητιάνος, μου τ' άρπάζει από τό χέρι, και χάνεται μπρός από τά μάτια μας σά νά τόν κατάπια ή γής!...

Έτσι δλα τά δνειρα μας κι οι έλπίδες πού στηρίζαμε άπά' στό σακκούλακι μέ τις λίρες, πήγανε άμόντες και τό μόνο πού μάς άπόμεινε, ήταν ή ζωνηή άνάμνηση αύτουνοβ του κάζου, πού σίγουρα θά ναι μοναδικό στά χρονικά όχι μόνο τής δικής μας, μά και γενικά τής παγκόσμιας Ιστορίας τής Όπερας.

Επισημάνσεις: Η παρούσα έκδοση είναι η πρώτη έκδοση της σειράς «Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΕΛΙΑ» ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΥ ΣΑΥΤΙ Οργανισμός από τους άναγνωστές μας να μας στείλουν αναφορές και σχόλια σχετικά με την έκδοση αυτή. Η έκδοση αυτή είναι η πρώτη έκδοση της σειράς «Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΕΛΙΑ» ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΥ ΣΑΥΤΙ Οργανισμός από τους άναγνωστές μας να μας στείλουν αναφορές και σχόλια σχετικά με την έκδοση αυτή.

Επισημάνσεις: Η παρούσα έκδοση είναι η πρώτη έκδοση της σειράς «Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΕΛΙΑ» ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΥ ΣΑΥΤΙ Οργανισμός από τους άναγνωστές μας να μας στείλουν αναφορές και σχόλια σχετικά με την έκδοση αυτή.

Επισημάνσεις: Η παρούσα έκδοση είναι η πρώτη έκδοση της σειράς «Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΕΛΙΑ» ΣΤΑΥΡΟΥΛΟΥ ΣΑΥΤΙ Οργανισμός από τους άναγνωστές μας να μας στείλουν αναφορές και σχόλια σχετικά με την έκδοση αυτή.